Štev. 253 V Trstu, v soboto 6. septembra 1919 Letnik XLIV

Izhaja vsak dan, uđi ob nedeljah in praznikih, zjutraj. — Uredništvo: ulica sv. Frančiška Asiškega štev. 20, I. nadstropje. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo, rokopisi se ne vračajo. — Izdajatelj in odgovorni urednik Štefan Godina. — Lastnik konsorcij lista Edinost. — Tisk tiskarne Edinost. — Naročnina znaša na mesec L 3·—, pol leta L 18·— in celo leto L 36·—. — Telefon uredništva in uprave štev. 11-57.

EDINOST

Posamezne številke v Trstu in okolici po 10 stotink. — Oglasi se računajo v širokosti ene kolone (72 *mm*). — Oglasi trgovcev in obrtnikov *mm* po 20 stot.; osmrtnice, zahvale, poslanice in vabila po 40 stot., oglasi denarnih zavodov *mm* po 80 stot. Mali oglasi po 10 stot. beseda, najmanj pa L 1·—. Oglase sprejema inseratni oddelek Edinosti. Naročnina in reklamacije se pošiljajo izključno upravi Edinosti. Uprava in inseratni oddelek se nahajata v Trstu, ul. sv. Frančiška As. 20.

Mirovna konferenca.

Bratianu ni znal, da se ententa jezi.

PARIZ, 5. (S.) Vsled izjave romunskih pooblaščencev, ki se nahajajo sedaj v Parizu, so bile določbe vrhovnega sveta glede Romunske popolnoma izpremenjene. Leti so javili mirovni konferenci, da je doznala romunska vlada za ententne note šele iz časnikov(!).

V današnji seji so vzeli zastopniki velevlasti na znanje noto Misuja, načelnika romunske delegacije, v kateri se sporoča vrhovnemu svetu Bratianova brzojavka, prispela včeraj popoldne, v kateri leta izjavlja, da do 31. zjutraj ni še prejel not, ki jih je poslal vrhovni svet Romunski, in da je doznal za vsebino samo iz radijo brzojavnih poročil, ki so jih priobčili romunski časniki. Bratianu izjavlja v brzojavki, da je prejel od Musuja vest, ki ga je opozarjala, da je vrhovni svet sklenil prepovedati prevoz orožja in vojnega materijala na Romunsko. Bratianu prosi Musuja, naj posebno opozori vrhovni svet na njegovo nevarno in škodljivo politiko napram Romunski. Romunska vlada, je prepričana, pripominja Bratianu v brzojavki, da je naredila zavezniški stvari veliko uslugo s tem, da je uničila boljševištvo na Madžarskem. Vsled tega vsiljujejo pogoji, ki se nalagajo Romunski, ne da bi se upoštevale njene žrtve na ljudeh in materijalu, romunski vladi misel, koliko koristi bi imela, če bi umaknila svoje čete na to stran Tise; morala bi pa v tem slučaju odkloniti vsako odgovornost za zmešnjavo, v katero bi vrgli ta del Evrope spori med boljševiki in realističnimi reakcijonarci.

Clary odide v ponedeljek v Bukarešt.

PARIZ, 5. (S.) Clary odide v ponedeljek v Bukarešt, da izroči romunski vladi noto o natančnih zahtevah zaveznih in pridruženih držav.

Beneš o tešinskem vprašanju.

PARIZ, 4. (S.) »Temps« priobčuje Benešove izjave vrhovnemu svetu v prid čehoslovaškemu stališču. Izrazil je razočaranje in proteste češkoslovaških krogov proti priklopitvi Tešina Poljski. Rudarji so začeli stavkati. Vsi socijalni sloji na Moravskem, na Češkem in Slovaškem protestirajo enoglasno. Neugodna rešitev bi zadela ne samo narodne čute, temveč bi tudi ogrožala gospodarsko življenje Čehoslovaške. Vsa češka industrija temelji na premogu. Vsiljevanje posebnih pogodeb pomenja izpostavljanje češke industrije političnim in gospodarskim krizam sosedne države. Politična neodvisnost Čehoslovaške je odvisna od njene gospodarske neodvisnosti, a ta je zopet odvisna od tešinskih rudnikov.

PARIZ, 5. (S.) Vrhovni svet se je tudi danes bavil s tešinskim vprašanjem. Poljski ministrski predsednik, Paderevski, in Moveski sta razložila poljsko stališče. Beneš je odgovarjal. Doslej ni še prišlo do odločitve.

Traška nevtralna država.

PARIZ, 4. (S.) Traški mohamedanci so poslali članom vrhovnega sveta poziv, v katerem opozarjajo na to, da je absolutna večina v Traciji mohamedanska. Istodobno zanikajo vesti, ki pravijo, da bi Tracija želela postati grška ali bolgarska. Traško prebivalstvo zahteva ustvaritev neutralne države do Strume.

Bolgarska protestira.

PARIZ, 5. (S.) Bolgarska delegacija je poslala danes zjutraj mirovni konferenci noto, v kateri protestira proti vestem, da so muslimani v vzhodni Traciji postali žrtve bolgarskih grozodejstev.

Clemenceaunova nota nemški delegaciji.

PARIZ, 4. (S.) Nota, ki jo je poslal predsednik mirovne konference, Clemenceau, nemški delegaciji glede čl. 61. nemške ustave, se glasi:

Gospod predsednik! Zavezne in pridružene države so pregledale nemško ustavo dne 11. avgusta t. l. Ugotavljajo, da pomenjajo določbe čl. 61. nemške ustave formalno kršenje čl. 80. mirovne pogodbe, ki je bila podpisana v Versaillesu dne 28. junija 1919. To kršenje je dvojno, in sicer: 1. Čl. 61., ki govori o pripustitvi Avstrije v državni zbor, postavlja to republiko na stopnjo dežel, ki sestavljajo nemško državo. To izenačenje se protivi avstrijski neodvisnosti. 2. Čl. 61. ustvarja s tem, da dovoljuje in urejuje sodelovanje Avstrije v nemškem državnem zboru, politično pot k skupnemu političnemu delovanju Nemčije in Avstrije, kar se zopet protivi avstrijski neodvisnosti. Vsled tega opozarjajo zavezne in pridružene vlade nemško vlado, da določa čl. 178 nemške ustave, da ne sme nemška ustava nasprotovati z versaillesko pogodbo, in pozivajo zato nemško vlado, da ukrene takoj potrebne ukrepe v svrho odprave tega kršenja, t. j. da razveljavi § 2. čl. 61. Zavezne in pridružene vlade si pridržujejo nadaljnje ukrepe po določbah iste mirovne pogodbe, posebno pa čl. 429. za slučaj zavrnitve te zahteve in naznanjajo nemški vladi da bodo vsled kršenja bistvene točke njenih obvez prisiljene, da ukažejo v roku 15 dni takojšnjo razširitev vojaške zasedbe na levo obal reke Rena, če se ne upoštevajo njihove upravičene zahteve.

Izvolite sprejeti izraze mojega največjega spoštovanja. — Clemenceau.

Jadransko vprašanje.

PARIZ, 4. »Temps« piše: Zdi se, da so pogajanja med zavezniki že dovolj napredovala, da bi se moglo s privolitvijo Amerike rešiti v najbližji prihodnjosti Jadransko vprašanje.

Srbija ne podpiše mirovne pogodbe?

PARIZ, 4. (S.) »Temps« priobčuje pogovor nekega svojega urednika z neko merodajno srbsko osebo, ki je izjavila, da je potrebno izjaviti, da Srbija ne podpiše mirovne pogodbe. Dovolili bomo zaveznikom vse mogoče koncesije, je izjavil srbski političar, toda zahtevamo nekatere izpremembe mirovne pogodbe. Ne protestiramo proti principu manjšinske zaščite, ker razumemo, da smo majhni in da tvorimo samo del celote, toda ne bomo dovolili, da se udejstvi načelo narodnostnih manjšin na ozemlju, ki ga je Srbija dobila po 1. januarju 1916. Vsa Srbija vštevši omenjena ozemlja, je aktivno sodelovala v vojni, in srbska vlada bi ne mogla dovoliti takega omejevanja svoje suverenitete. Dovoljuje zaščito manjšin samo za ozemlja, ki jih je dobila po zadnji pogodbi. Z druge strani so srbski zakoni ščitili manjšine od 13. stoletja dalje.

Iz Jugoslavije.

Politični položaj v Jugoslaviji.

Posnemamo po poročilih italijanskih listov, ki pravijo, da so jim dospele te vesti iz Zagreba z datumom 3. t. m.:

Parlamentarni položaj je še vedno nejasen. Da se omogoči vladi upravno poslovanje, ste se sporazumeli večina in manjšina ter dovolili vladi začasni proračun za mesec september. Davidovičeva vlada je pripravljena na kar najrazsežnejše privolitve. Kakor se zdi, pa bi bil sporazum za sestavo novega koalicijskega kabineta mogoč samo tedaj, če bi se sedanja vladna stranka, demokratska, odrekla svojemu načrtu agrarne reforme. Pogajanja z radikalci, s Protićem na čelu, so se pričele, pretrgale in zopet obnovile, a so ostale brez uspeha, in vzrok je agrarna reforma. Protić je mnenja, da se ne sme dotikati zasebna lastnina. Največ, na kar pristaja, je razdelitev državnih posestev med vojne prostovoljce in invalide. Veleposestvo pa se ne sme dotikati in razveljaviti, da bi se morale celo vse že dosedaj izdane odredbe poljedelskega ministrstva. Nekateri politiški krogi so mnenja, da se posreči vladi, predno se doseže sporazum z radikalci, pritegniti k vladi kako manjšo stranko in si tako zagotoviti potrebno večino. Govori se o dobro započetih pogajanjih z narodnim jugoslovanskim klubom. (Italijanska poročila so tu zelo nejasna, kajti »Narodnega jugoslovanskega kluba« sploh ni, pač pa obstoji »Narodni klub«, t. j. starčevičanski, in »Jugoslovanski klub«, t. j. klub Slovenske ljudske stranke z dr. Korošcem na čelu).

Vsekakor je narodno predstavništvo privolilo vladi začasni proračun za mesec september in se potem odgodilo do 9. t. m. vsled mohamedanskih bajramskih praznikov.

Gotovo je, da vlada in stranke porabijo ta čas, in je pričakovati, da bo ob zopetnem sestanku narodnega predstavništva kriza rešena.

Blagovni in osebni promet med Jugoslavijo in Italijo.

ZAGREB, 4. »Agramer Tagblattu« poročajo iz Belgrada, da se uredi v najkrajšem času v posebnem dogovoru blagovni in osebni promet med Jugoslavijo in Italijo.

Zavezniško brodovje v Splitu.

PARIZ, 4. (»Giornale d'Italia«.) Z ozirom na to, da je zapustila ameriška vojna ladja »Olympia« Split, se zatrjuje, da je bilo mesto prisojeno Jugoslaviji. To pa ne odgovarja resnici, pravi list. Na mestu »Olympije« so ostale tri druge, manše ameriške vojne ladje; razun teh ladij se nahajajo v splitski luki tudi angleška in francoska torpedovka in že od prvih dni po premirju italijanska vojna ladja »Puglia« in manjše ital. vojne ladje.

Volitve za bolgarsko sobranje.

PARIZ, 5. Komunistični volilni izid pri volitvah bolgarskega sobranja je povzročil v deželi revolucionaren položaj. Komunisti so dobili 45 mandatov in kmetska stranka, ki je združena z njimi, enajst. Vse druge stranke skupaj imajo 90 mandatov. Tudi en del združenih socijalistov podpira ekstremiste, ki hočejo republiko z obširnimi koncesijami komunistom. Položaj je težaven, in sedanja vlada se reši le s pomočjo entente in generala Franchet d'Esperay. Monarhisti zahtevajo razpustitev parlamenta in nove volitve.

IZ RUSIJE.

Odhod poslaništev iz Arhangelskega.

LONDON, 5. (S.) Agenciji »Reuter« poročajo iz Arhangelska: Vsi člani angleškega in inozemskih poslaništev in konzulatov so se ukrcali za Anglijo z oddelkom angleških čet.

Anglija umakne svoje čete iz severne Rusije.

LONDON, 4. (S.) Agencija »Reuter« javlja, da niso resnične vesti, ki jih širijo nekateri krogi, češ da misli vojno ministrstvo izpremeniti svoj sklep o umeknitvi angleških čet z severne Rusije še tekom tega leta. Že naznanjeni načrt se bo udejstvil. Zopetni začetek ofenzive ne pomenja nikakor, da se je Anglija pridružila pohodu proti boljševikom. Operacije so se izvršile edinole v to svrho, da se oslabi sovražnik in da se kolikor mogoče izboljša položaj ruskih prostovoljcev pred odhodom angleških čet. Izpraznitev se izvrši pred zimo, toda moralo bi se na vsaki način pomagati ruskim dobrovoljcem, preden zapuste angleške čete Rusijo.

Petljura v Kijevu.

BASEL, 4. (S.) Z Dunaja poročajo: Listi pišejo, da so vkorakale Petljurine čete v Kijev. Čete čistijo mesto boljševikov.

LONDON, 4. (S.) Javlja se, da so vkorakale ukrajinske čete pod poveljstvom generala Petljure v Kijev in da so pognale boljševiške čete. Boj se nadaljuje.

Boljševiki potopili angleško križarko »Victoria.

LONDON, 5. Angleški admiralat poroča, da so potopili boljševiki križarko »Victoria« preteklo soboto v Baltiškem morju. Vojna ladji je izginila v petih minutah v valove. Izgubilo se je 8 mož, kateri so najbrž utonili. Potopljena križarka je imela 13.000 tonelat, je bila zgrajena leta 1918 in je imela hitrost 34 vozlov. (1 vozel = 1/1850 morske milje)

Belorusi se ne ločijo od Poljske.

VARŠAVA, 4. (S.) Poljsko časopisje objavlja naslednjo izjavo, katero je poslal beloruski narodni svet poljski vladi: Bela Rusija, združena s Poljsko v dobri in slabi usodi, smatra vojaško delovanje poljskih čet v Belorusiji za osvoboditev iz moskovske sužnosti. Ves narod želi zedinjenje Litvinske in Belorusije s Poljsko in noče biti oddeljen, kar bi pripravilo Beloruse pod rusko vlado.

Poznanjska pomoč zgornji Šleziji.

CURIH, 5. (S.) Iz Varšave poročajo: V Poznanju se ustanavljajo številni odbori, v katerih so zastopane vse stranke in društva. Ti odbori imajo nalogo organizirati oddelke za brambo Zgornje Šlezije. Ves narod se poziva, naj pomaga in podpira ono prebivalstvo.

Iz Nemške Avstrije.

Civilni zakon na Nižje Avstrijskem.

DUNAJ, 4. Po padcu avstrijske dinastije so začeli svobodomisleci zopet agitirati v prid reformi zakonskega zakona. Predložili so tudi narodni skupščini tozadevni zakonski načrt, katerega narodna skupščina pod vplivom krščanskosocijalcev ni odobrila. Nižeavstrijska deželna vlada, kateri predseduje sedaj socijalist Sever, je omogočila civilni zakon ločenim katoliškim zakoncem s tem, da se je zakon, ki dovoljuje v nekaterih slučajih političnim oblastim izpregled zakonskih ovir, bolj liberalno tolmačil. Sedaj se je razširila pravica civilnih oblasti za izpregled tudi na nerazrušljiv katoliški zakon. Izpregled je olajšan s tem, da preideta ločena zakonca, ki hočeta stopiti v nov zakon, k stari katoliški veroizpovedi. V zadnjih tednih se je izdalo nad 4.000 dovoljenj za zakon ločenim katoličanom. Na deželno politično oblast prihajalo vsak dan nove prošnje; sprejmejo se vse.

Renner o mirovni pogodbi.

PARIZ, 5. Preden je odšel Renner na Dunaj, je izjavil, da so zavezniške države v gospodarskih zadevah popolnoma razumele položaj Nemške Avstrije in da so pokazale veliko dobrohotnost. Pogodba je v celoti jako trda, posebno s stališča teritorijalnih vprašanj, in on dvomi, da sprejme narodna skupščina pogodbo. Zastopniki okrajev, ki bodo morali odstopiti nekatera ozemlja, se bodo seveda izrazili proti takim odstopom. Na vprašanje o aneksiji Nemške Avstrije Nemčiji je Renner odgovoril, da se ta problem more rešiti v prihodnjosti.

Iz Amerike.

Wilson je odgovoren za svoje dejanje samo svojim državljanom.

COLUMBUS, 5. (S.) Predsednik Wilson je držal svoje prvo predavanje o Zvezi narodov. Izjavil je, da je odgovoren za svoje dejanje samo svojim državljanom. Mirovna pogodba z Nemčijo je imela namen, da kaznuje Nemčijo, ne da bi hotela uničiti kak velik narod. Mirovna pogodba kaže veliko popustljivost, kajti odškodnina, ki se zahteva od Nemčije, ne presega tega, kar Nemčija zmore.

Zveza narodov se je ustanovila, da se udejstvi obveza Zedinjenih držav, ki so si mnogo prizadele, da se vojna že enkrat konča. Če ne ustanovimo Zveze narodov, bi to pomenilo, da nismo zvesti spominu na padle vojake. Predvsem pa trga mirovna pogodba verige, je zaključil Wilson, ki so stiskale majhne narode, ker jim daje pravico do življenja.

INDIANOPOLIS, 5. (S.) Wilson je izjavil v svojem govoru o mirovni pogodbi z Nemčijo, da je člen 10. te pogodbe izraz vesti vsega sveta. Govoril je nato o šantunškem vprašanju in je pripomnil, da je Japonska že večkrat obljubila, da povrne to zemljo Kitajski.

Senatova komisija za zunanje stvari je odobrila poročilo o mirovni pogodbi.

PARIZ, 4. (S.) Senatova komisija je odobrila Dougeoisovo poročilo o mirovni pogodbi z Nemčijo.

Iz Italije.

Italijanska zbornica.

RIM, 5. Včeraj se je nadaljevala razprava o ženski volilni pravici. Gasparroto, poročevalec, je izjavil, da vztraja komisija pri zakonskem načrtu v celoti. Naglašal je, da se mora dovoliti ženi pasivna in aktivna volilna pravica, toda sodelovanje pri prihodnjih volitvah da je nemogoče. Govoril je nato ministrski predsednik Nitti, ki je prosil Turattija, naj ne vztraja pri svoji zahtevi, da se odpravi točka 2, ki izključuje neke ženske kategorije od volilne pravice. Obljubil mu je, da se bo postopalo pri izključevanju z največjimi oziri. Na Modiglianijevo pripombo je odgovoril, da se ne bodo tajni registri, v katerih so navedena imena takih žensk, objavljali, temveč samo priobčevali volilnim komisijam. Gasparotti je predlagal, naj se prva točka takole formulira: Zakoni o politični in upravni volilni pravici se razširjajo tudi na ženske. Nitti predlaga, naj se vključi v to besedilo tudi pasivna volilna pravica. Turatti je vztrajal pri svojem predlogu, toda zbornica je odobrila čl. 1. v celoti.

Labriola je predlagal, naj se dovoli udejstvitev ženske volilne pravice že za prihodnje volitve, toda zbornica ni sprejela tega predloga; odobrila je čl. 2. v celoti. Ministrski predsednik je umeknil čl. 3. in predložil, naj se 3. točka v čl. 4. takole izpremeni: Kraljeva vlada se pooblašča, da poveri upravo nad več občinami samo enemu kr. komisarju, ko to dovoljujejo razmere. (Odobreno).

Musatti je vprašal, če je resnična vest, da pripravljajo italijanske delavske organizacije novo splošno stavko. Ministrski predsednik Nitti je odgovoril, da ta vest ne odgovarja resnici.

Marangoni je zahteval, naj se zopet uveljavi pravica do vlaganja interpelacij.

Brunelli je vprašal vlado, zakaj so izključeni od amnestije poštni uslužbenci, ki so se udeležili stavke dne 21. in 22. julija. Minister za pošte in brzojave mu je odgovoril, da je bila včeraj izdana naredba, ki ne vsebuje sploh nikakšne izključitve.

Boscari je zahteval od vlade, naj izjavi, ali je tudi italijanski zastopnik podpisal sklepe reške komisije. Nitti je izjavil, da ne odgovori, ker ne more dovoliti, da bi se na ta način spravljali čini enega najboljših italijanskih generalov v slabo luč.

Izročitev častnega meča generalu Diazu.

BENETKE, 4. (S.) Danes je bil svečano izročen časten meč generalu Diazu. Meč mu je darovalo mesto Benetke v znak priznanja in hvaležnosti.

Graziolijev pogovor z Nittijem in Albricciem.

RIM, 5. General Grazioli, ki se je vrnil iz Reke, je imel z vojnim ministrom, generalom Albricciem, in z ministrskim predsednikom Nittijem važen pogovor, ki se tukaj živo komentira. Vsebina pogovora se drži strogo tajna. V tukajšnjih krogih se popustljiva politika v reškem vprašanju zelo obžaluje.

Italijanski kralj in kraljica obiščeta Zedinjene države.

LONDON, 5. Iz New Yorka brzojavljajo: »Evening Mail« piše, da obiščeta italijanski kralj in kraljica prihodnji mesec Zedinjene države; spremljal ju bo princ Humbert. Priprave za sprejem so se baje že pričele.

Interpelacija o tržaških izgredih.

RIM, 4. V današnji zbornični seji sta vprašala poslanca Dugoni in Brunelli vojnega ministra in ministra za notranje zadeve, kako so se izvršili neprijetni tržaški izgredi in kakšna navodila imajo preskovalni uradi. Treba bo ugotoviti odgovornosti in prepričati tržaško delavsko prebivalstvo, da se mu ni treba bati, da bi izgubilo pod novo vladavino to, kar si je priborila njegova sindakalna in zadružna organizacija.

Jadransko vprašanje.

Italijansko-francosko-angleški sporazum.

»Secolo« piše o pogajanjih glede rešitve jadranskega vprašanja, ki so se vršila pred nekaj dnevi, takole: »Sklenilo se je predvsem, da se loči jadransko vprašanje od avstrijskega mirovnega vprašanja; mirovna pogodba z Avstrijo bo določila njene meje, a ne bo rešila usode ozemelj, ki so se odvzela bivši državi, ker se ta usoda ne tiče Avstrije, temveč velevlasti in neposredno prizadetih držav. Pogajanja v svrho določitve te usode so se torej vršila na eni strani med Italijo, Francijo, Ameriko in Anglijo, a na drugi strani med tremi zadnjimi državami in Srbijo.

V prvem delu pogajanja med Tittonijem in Clemenceaunom se je dosegel sporazum o načrtu, čigar določbe pa niso natančno znane. Toda Clemenceau je obljubil in udejstvil prisrčno podpiranje tega načrta, ki ga je Tittoni pred kratkim predložil Lloydu Georgeu na sestanku v Clairfontaineju. Lloyd George ga je s svoje strani sprejel in obljubil, da ga bo podpiral. Obstoji torej natančen dogovor o načrtu, ki je bil določen med tremi zavezniškimi velevlastmi. Vprašanje je torej, kakšno stališče zastopa sedaj Amerika napram temu dogovoru in kako je Amerika sodelovala pri sklepanju tega dogovora.

Mislim, da lahko odgovorim na to vprašanje, pravi »Secolov« poročevalec: Ameriška delegacija se ni sicer oficijelno udeležila pogajanj, toda sledila jim je od blizu; ni sicer odobrila sklenjenega dogovora (ker ni imela tozadevnega poobastila), toda gleda ga s simpatijo. Toda znano je, da gre beseda o takih dogovorih Wilsonu. Govorilo se je in pisalo, da bodo tri velevlasti vprašale Wilsona prijateljski za njegovo mnenje, toda ta vest ni točna. Zagotavlja se od zanesljive strani, da nosi nota, ki je poslana Wilsonu, samo dva podpisa, Lloyd Georgejev in Clemenceaunov, in da jo je priporočila tudi ameriška delegacija. Tittoni se zaradi obzirnosti ne vtika. Pričakuje se vsekakor Wilsonov odgovor. Če bo ta odgovor ugoden, bo vprašanje rešeno. V nasprotnem slučaju dvigneta svoj glas Lloyd George in Clemenceau, ki bo sporočil Wilsonu, da predstavlja predložen dogovor za nju častno obvezo, ker nadomešča londonski dogovor, ki ga je podpisala Anglija in Francija. Zavezniki podpirajo lahko italijanska spravljiva prizadevanja edino le tako, da ostanejo zvesti dani besedi in da sprejmejo, spoznajo in izvrše določbe tega programa.

Če se stvar gleda v tej obliki, se pride do tehle zaključkov: 1. Wilson ima v rokah italijansko-francosko - angleški predlog za rešitev; 2. če ne sprejme, ukrenete evropski državi, naši zavezniki, pri njemu skupne korake; 3. če ne doseže pričakovanega rezultata, udejstvijo zavezniki dogovor brez pridruženčevega privoljenja. Iz tega sledi, da se lahko smatra francosko-italijansko-angleški dogovor za definitiven.

(To bi bilo vse lepo in prav, če bi tudi vsi drugi šteli samo do 3, kakor je štel »Secolov« poročevalec. Če pa se komu zljubi, da šteje dalje: 4, 5, 6...., kaj pa potem? Op. ur.)

Obsodba in priznanje.

Najznačilnejša poteza v politiki sedanjih vodilnih mož v Nemški Avstriji, socijalnih demokratov, z dr. Rennerjem in Seitzem na čelu, je pač neprestano njihovo prizadevanje, da bi vse ono velikansko odgovornost avstrijskih Nemcev za izbruh svetovne vojne in poznejše nesmiselno, nesmotreno, brezuspešno klanje zvalili z ramen Nemcev ter jo naprtili drugim bivšim avstrijskim narodom, češ, da so oni bili tisti, ki so z vsemi svojimi močmi podprali Avstrijo v njenem boju z entento. V takem smislu je bila tudi sestavljena ena onih not, ki jih je predložilo odposlanstvo Nemške Avstrije mirovni konferenci v protest proti težkim mirovnim pogojem, ki jih je naložila mirovna konferenca Nemški Avstriji v mirovni pogodbi. Nota je bila predvsem naperjena proti Jugoslovanom in je navajala vse mogoče izvlečke izgovorov raznih jugoslovanskih politikov, ki naj bi dokazali vdanost Jugoslovanov napram Avstriji in Habsburžanom ter njihovo navdušenje za boj proti ententi, predvsem proti Italiji Renner je porabil v ta namen celo tudi slovito majniško deklaracijo Jugoslovanskega kluba, v kateri se je zahtevala neodvisna, vsakega tujega gospostva prosta država Slovencev, Hrvatov in Srbov pod žezlom habsburško-lorenske vladarske hiše. Boj Jugoslovanov za Avstrijo da je bil boj katoliške, slovensko-hrvatske Jugoslavije proti Jugoslaviji s pravoslavno ententno zaveznico Srbijo na čelu in boj Jugoslavije proti Italiji za nadvlado v Jadranu. Avstrijski Nemci da tako niso sami odgovorni za vojno, češ ker so imeli tako zveste vojne tovariše do zadnjega trenutka, in med temi v prvi vrsti Jugoslovane, katere sedaj zmagovalci postavljajo med nasprotnike Avstrije.

Na ta način so torej poizkušali avstrijski Nemci odvaliti če ne že vse, pa vsaj velik del krivde in seveda žnjo tudi velik del odgovornosti s svojih ramen in ga naprtiti predvsem nam Jugoslovanom.

Da bi tako govorili nemški nacijonalci, vsenemci, ali morda nič manj nemško nacijonalni krščanski socijalci, bi se nikakor ne čudili, a da tako govore tisti nemški socijalni demokratje, ki so se vedno tako radi ponašali s svojo nepristransko pravičnostjo, se nam pa mora zdeti ne le čudno, temveč naravnost ogabno. Saj je bila vendar tekom vojne nemška socijalna demokracija tista, ki je zlasti v svojem glavnem glasilu, »Arbeiter Zeitungi« odločno obsojala vso tisto nečloveško krvoločno gonjo, ki jo je uganjala avstrijska vlada po nemškonacijonalnih željah in zahtevah proti nam Jugoslovanom, saj so bili oni tisti, ki so dobro vedeli, in še danes prav tako dobro vedo, da je bil srbofil, veleizdajalec vsak, ki si je drznil črhniti v javnosti jugoslovansko besedo, da so tisoči in tisoči našega jugoslovankega naroda ginili po ječah, pod puškami in na vislicah. In zakaj? Menda vendar ne zaradi svoje vdanosti Avstriji in habsburški vladarski rodbini?! Isti socijalni demokrati pa danes, ko stoje na čelu tisti nemški Avstriji, ki je na naravnost zločinski način izzvala svetovno klanje in brez usmiljenja gonila v vojno mesnico proti njihovi volji milijone drugih narodov, dočim je velik del njenega lastnega naroda udobno živel doma in si polnil žepe, isti socijalni demokrati danes proglašajo prejšnje veleizdajalce za najboljše avstrijske domoljube in jim skušajo navaliti na pleča soodgovornost za oho, kar so morali storiti, ako niso hoteli, da bi jih bili nemški rabiji ali sestradali v ječah, ali pa postrelili in poobesili.

PODLISTEK

Liljeva oporoka.

(38)

Avgust Šenoa. — Prevedel M. C—č.

— Dal Bog, — je vzdihnila Mara, — in Bog vam poplačaj to, dragi Tomo. Sirota stojim v svetu, kakor odsekana veja, in vsi moji sorodniki in skrbniki reže name in mi z vsakim dnem bolj zastrupljajo srce.

Tomo je čakal in čakal, pridno hodil na pošto vpraševat, ali je prišlo kako pismo. Toda dan za dnem, teden za tednom, mesec za mesecem je minil, ne da bi bil prišel kak glas, ne da bi bila prišla kaka pomoč. Tomo je bil žalosten.

Hipoma pa so se raznesli po Zagrebu čudni glasovi. Šepetalo in pripovedovalo se je, da Radićevkina trgovina propada. Sam Tomo je posnemal to iz latinskih razgovorov [illegible] ali vedel je za to tudi drugi ljudje. Zlasti so dokazovale Radićevkine prijateljice, predvsem stara Pepa, da tudi drugače ne more biti, ker da se živi preveč po gosposko in brez računjanja, in za Boga da ne vprašuje nihče. Toda tako se je samo govorilo. Nenadoma pa se je nekega dne zaprla prodajalnica pri »morskem raku«. Ljudje so ugibali to in ono, da je trgovina propadla, toda drugi so zopet govorili, da je to zaradi stotnikove ženitve, ki da je pričakovati vsak čas. In res! Stotnik je določil dan poroke. Sedaj ni bilo v Zagrebu srečnejše ženske od vesele vdove. Govorila je na ves glas o svoji bodoči sreči, naročevala je obleke, nakit, vrpce brez konca in kraja in dokazovala Jelušiću ob vsaki priliki, kako je srečna. Odvetnik je kimal z glavo, voda odgovoril ni ničesar. Rekel je samo, da je moral dati zapreti prodajalnico, ker takointako malo nosi, in po poroki pa da laga itak ne more ostati trgovka, kar je vdova seveda odobrila vse.

— Jezi me samo ena stvar, — je dodala Radićevka, — trda glava moje hčere. Kaj vse sem poizkusila, kako sem jo mučila, pregovarjala jo in jo milovala, da bi jo pripravila za možitev. Zastonj. Ona trpi, joka in pravi: »Nočem!«

— Da, da, — je dejal Jelušić hladno, — tu smo se nekako zmotili. Mara je kakor kamen; mislil sem, da se omehča preje. Toda le potrpite; po poroki zamislimo nov načrt; vdati se mora ali tako ali pa drugače.

V šestih dneh bi bila morala Radićevka postati stotnikova soproga. Delalo se je v hiši vseskrižem. Ali bo veselja, so govorili nekateri; drugi, ki so mogli vedeti marsikaj, pa so se posmejavali in zmigavali z rameni.

Stotnik je navadno prihajal v posete k vdovi popoldne. Minila je že četrta ura, ali stotnika še ni bilo. Vdova je že neštetokrat pogledala skozi okno, toda o stotniku ni bilo ne duha ne sluha. Končno si je ogrnila plašč in odšla v stotnikovo stanovanje. Potrkala je na vrata. Bila so zaklenjena. Hotela je vprašati slugo, toda tudi sluge ni bilo nikjer. Kam je neki šel? Čakala je četrt ure, čakala pol ure, izprehajajoč se pred vrati. Nikogar. Odšla je domov, da bi videla, ali ni morebiti prišel tjakaj. Ni ga bilo. Vrnila se je v kapitanovo stanovanje. Še vedno nikogar. Tedaj pa pride po stopnicah navzgor kramarica, stotnikova soseda. Oddaleč je že zaklicala Radićevki z dobrosrčnim smeškom pred očmi:

— A, vi.... vi, draga gospodinja! Dober večer! Pošteno sem se spotila. Najbrž iščete stonika.

— Da. Kje je?

— Ni ga.

— Ali kje je?

— Odšel.

— Kam?

— Iz Zagreba.

— Iz Za....greba? Ni mogoče.

(Dalje.)

Ali mirovna konferenca v Parizu je bila drugega mnenja. Clemenceaujevo pospremno pismo k mirovni pogodbi z Avstrijo je poučilo socijalnega demokrata dr. Rennerja in njegove sodruge, katerih se — mimogrede povedano — tekom vojne ni niti eden upri proti avstrijski vojaški sukuji, v kateri so se z enako vnemo in navdušenjem borili proti ententi, kot vsi ostali Nemci, da se krivda in odgovornost avstrijskih Nemcev na svetovni vojni nikakor ne da zvaliti na ramena drugih, in da zadeva ta krivda in odgovornost prav tako narod, kakor njegove vladarje. Krivda na vojni ne obstoji samo v vojni napovedi, temveč predvsem v gospostvaželjnosti nemškega naroda, ki je z največjim navdušenjem pograbil po prvi priliki, ki se mu je nudila, da bi kolikor le mogoče še razširil svoje gospostvo. Sistem gospodovanja in zatiranja, ki je gnal pleme proti plemenu, ta sistem, ki so ga avstrijski Nemci podpirali z vsemi svojimi močmi je bil eden največjih vzrokov vojne. Zato pa so tudi avstrijski Nemci soodgovorni za vojno, ki jo je izzvala njihova vlada in zato se jim mora tudi naložiti bremé odškodnine, ki odgovarja tej soodgovornosti.

»Milijoni pripadnikov narodov, ki so bili podložni Avstro-Ogrski, so bili prisiljeni pod smrtno kaznijo, da se bore proti svoji volji v vojski, ki je rabila nadaljevanju njihovega suženjstva in popolnoma uničenju svobode v Evropi. Mnogo teh narodov je protestiralo proti vojni, a so jim bila zato zaprečena imetja, oni so pa morali v ječo in smrt. Mnogo državljanov, ki so bili ujeti ali so zbežali, so vstopili v vrste zavezniške vojske in so izpolnjevali svoja mesta v osvobodilni vojni. Sedaj so se vsi, brez izjeme, po pravici odločili, da si ustanove neodvisne države!«

Pismo predsednika mirovne konference ne imenuje tu posameznih narodov bivše Avstrije, ki jih je doletela grozna usoda, kakor jo navaja pismo, ali med temi narodi je naš jugoslovanski narod eden prvih, ki so trpeli največ, izvzemši edino le ono malo število plačancev in osebnih sebičnežev in koristolovcev, kakor so se nahajali v vseh narodih in so skušali tudi iz vojne grozote, v kateri je ječal narod, črpati svoje osebne koristi. Mirovna konferenca priširna tudi naš jugoslovanski narod med tiste narode bivše avstro-ogrske monarhije, ki je s svojim trpljenjem zaslužil nagrado: boljšo bodočnost kot je bila njegova preteklost pod jarmom avstrijskih Nemcev, ki ima pravico do svoje lastne neodvisne države. Obsodbi Habsburžanov, obsodbi avstrijskih Nemcev in njihove vlade sledi tu priznanje ostalim narodom bivše monarhije, med tremi tudi našemu jugoslovanskemu, da so po svojih močeh pripomogli k končnemu porazu največje krivičnice Avstrije ter sopočetnika in varovalca njenih krivic, nemškega naroda v Avstriji.

Sodba je izrečena in sedaj prihaja le še njena izvršitev.

Domače vesti.

Blagajnik političnega društva »Edinosti« in njegova namestnika v Gorici in Pazinu razpošiljajo te dni društvenim zaupnikom potrdila za pobiranje članarine. Člani in tisti, ki žele postati člani, naj torej plačajo članarino proti tem potrdilom. Članarina je po društvenih pravilih še od časa pred vojno stopnjevana (sedaj seveda v italijanskih lirah) takole: I. razred 12 L., II. razred 6 L. in III. razred 2 L. na leto. Potrdila glase na dve liri in veljajo torej za celo članarino III. razreda, ali za tretjino članarine II., oziroma za šestino članarine I. razreda. Kdor plača naenkrat celo članarino I. ali II. razreda, mora torej prejeti šest potrdil, oziroma tri potrdila. Na člane se apelira, naj se po svojih gospodarskih razmerah uvrščajo, kolikor jim je mogoče, rajši v I. ali vsaj v II. razred in da plačajo vso članarino naenkrat. Zaupnikom je v dolžnost, da vodijo v redu izkaze in da denar sproti izročajo na pristojno mesto.

Iz poštne službe. V smislu včeraj izdanega amnestijskega odloka, so odpuščene poštnim, brzojavnim in telefonskim uslužbencem vse do včeraj naložene kazni in globe za disciplinarne prestopke, s čimer odpadejo tudi vsa tozadevna odtegovanja od plače. Enako se ustavljajo vsi tekoči disciplinarni postopki, ako niso uvedeni zaradi pregreškov, ki niso izvzeti od splošne amnestije. Vsekakor pa je treba povrniti škodo, ki so jo morebiti trpeli erar ali tretje osebe.

Ugodnosti za učiteljstvo na železnicah. Iz Rima javlja agencija Stefani, da je predsedništvo italijanskega ministrskega sveta sporazumno z ravnateljstvom italijanskih železnic dovolilo posebne ugodnosti za potovanje po železnici tudi učiteljstvu meščanskih in ljudskih šol, tudi nedržavnih, v novih pokrajinah in ravno tako tudi učiteljskim rodbinam.

Izplačevanje draginjskih doklad vpokojencem bivše vlade. Likvidacija in izplačevanje diference zaostalih dodatkov in draginjskih doklad, tekočih v italijanski valuti v iznosu 80%, ki so se dovolile vpokojencem minule vlade, kateri so nastanjeni v Trstu ali rojeni v ozemlju, ki je zasedeno po kraljevi vojski, ali nedvomno italijanske narodnosti, se bo vršilo istočasno z izplačevanjem prejemkov za mesec oktober t. l.

Izplačevanje stanarine častništva in moštva za mesec avgust se bo vršilo pri komisarijatu za vojaške stanarine in transporte na trgu Edinosti 4, I. nadstr., soba 26, od 9 do 12 ure v naslednjem redu: 9. in 10. septembra začetne črke A—B, 11. in 12. sept. črke C—D, 13. sept. E—F, 15. sept. G—H, 16. sept. I—K, 17. in 18. sept. L.—M, 19. sept. N—O, 22.—23. sept. P—Q, 23. in 24. sept. R—S, 26. sept. T—V, 27. W—Z. **Stanodajalci se** pozivajo, naj prinesejo s seboj izkazila o oddanem stanovanju in naj se strogo drže navedenega termina.

Reparski napad v Divači. Pišejo nam: **V sredo,** 3. t. m. ob 21 in pol so prišli trije laški vojaki, oblečeni kot ženijski vojaki, v gostilno Franceta Meherčiča »v Baraki« poleg Divače. Poklicali so v kuhinjo, kjer so bili gostilničar, gospodinja, neki Divačani in dva železniška uradnika, liter »najboljšega«. Kmalu nato sta železničarja izpila, plačala in odšla. Gostilničar je opozoril ostale, da bi rad zaprl in šel počivat. Vojaki so odgovorili, da je še čas in so poklicali še en liter. Omenjeni Divačan se je nato poslovil in odšel, vojaki so pa tudi lepo mirno plačali. Gospodinja, ki je dotlej sedela ob štedilniku, je vstala, stopila par korakov naprej in se začudila nad enim onih vojakov, češ, kaj da dela tu in odkod prihaja. Poznala ga je namreč, ker je bil v Divači kot bersaljer in je prinesel večkrat kako jajce ali kaj drugega, da mu je ocvrla, spekla itd. Nagovorjeni se začudi: »Kaj me poznate tudi preoblečenega?« Nato pa je zagrabil gospo, podrl jo na tla ter jo pričel daviti in zabadati z bodalom v vrat. Ranil ji je goltanec in sapnik, da je omedlela. Istočasno sta ostala dva vojaka zgrabila gospodarja in mu nastavila vsak svoj samokres na prsi, preteč, da ga usmrtita, kakor se le gane. On, videč svojo soprogo v smrtni nevarnosti, je prosil, naj jo puste pri življenju in naj rajše od njega zahtevajo, kar mislijo. Zverinski »bersaljer«, sedanji »ženist«, misleč, da je onesveščenka morda že mrtva, jo je izpustil, pristopil k tovarišema in skupno žnjima zahteval, naj jih gospodar povede v sobo, kjer je shranjen denar. Gospodar, v popolni brezmočí, jih je peljal resnično v sobo, odprl predal z denarjem, in lopovi s samokresi za njim, so izpraznili denarni predal gospodinma ter odšli z 8000 lirami. Uboga gospa Mahorčičeva leži v smrtni nevarnosti. Vse ljudstvo je strahovito ogorčeno zaradi tega zločina.

Prošnja. Mlekuž Andrej, po domače Milnar, iz Podklopcev pri Bovcu, prosi one, ki bi vedeli za njegovega sina Andreja Mlekuža, 120. polk, tehniška stotnija, bolna pošta 628, da bi mu javili, kje se nahaja. Kolikor se je moglo izvedeti po Rdečem križu, je bil ta polk pred polomom v Galiciji. Dalje prosi zgoraj imenovani ako kdo ve kaj o njegovi hčeri Mariji, ki je odšla l. 1914. v Aleksandrijo in ni več duha ne sluha po njej. Obvestila naj se blagovole sporočiti njemu v Hausham štev. 26 na Zgornjem Bavarskem ali pa svaknji ge. Kravos Katarini v Trstu Salita di Gretta 11.

Kdo ve kaj? Josip Filipčič, ki je stanoval v Trstu, Molin a vento 42, in je služil v avstrijski vojski pri trenu polka št. 207, je bil meseca septembra leta 1918. na dopustu v Trstu in se je 4. oktobra vrnil na italijansko fronto. Na vožnji tjakaj je pisal zadnjič iz Vidma. Odtlej ni bilo nikakšnega glasu ves o njem. Kdor bi kaj vedel o njem, naj blagovoli sporočiti na naslov: Marija Filipčič, Trst, Molin a vento št. 42.

Tržaško pogrebno društvo pri Sv. Jakobu opozarja družine, ki imajo prejeti podpornino, da naj se zglase nocoj ob 20 pri odborovi seji v »Jadranu«. Istotako se danes sprejemajo novi člani.

Izžrebanje tržaškega občinskega posojila iz leta 1914. Na podlagi občinskega objava od dne 14. avgusta t. l. se naznanja občinstvu, da se je pri petem žrebanju občinskega posojila iz leta 1914., nominalnih 10,000.000 kron po 4½%, izžrebalo na podlagi amortizacijskega načrta naslednjih šest serij: 872, 849, 299, 497, 234 in 42.

Vzpostavitev prometa na progi Trst—Dunaj. Italijanska vojaška misija na Dunaju poroča, da je dovolila avstrijska vlada, da se vzpostavi promet na progi Trst—Dunaj, ki je že gotova do Trbiža. Naznanja se, da je za sedaj nemogoče ustanoviti direktno progo med Prago in Trstom, ker ni med Dunajem in Prago nobena druga proga na razpolago nego ona, ki je že v prometu med Prago in Zagrebom.

Rekviriranje koruze. »Osservatore« piše: Z naredbo podtajnika za prehrano se narejuje rekviriranje koruze letošnje žetve. Izvzete so od rekvizicije edinole množine, ki rabijo: a) za setev v lastnem zemljišču; b) za lastno prehrano, za prehrano družine, podrejenih kolonov in stalnih delavcev, ki se morajo prehranjevati ali se jim mora hrena plačati; c) za zootehnične svrhe.

Letošnji koruzi je določena najvišja cena 56 lir za kvintal. Ta cena velja seveda samo za koruzo, ki jo spozna dežela rekvizicijska komisija za prav dobro po kakovosti, hranivosti, specifični teži in dobri ohranitvi.

Koruzi, ki nima teh lastnosti, se cena po določbah iste komisije sorazmerno zniža.

Zdravljenje spolnih in francoskih bolezni. Uradni »Osservatore« piše, da je odredil civilni komisarijat za Julijsko Benečijo, da se bodo zdravile osebe, ki imajo spolne ali francoske bolezni od 1. avgusta naprej v bolnišnicah na državne stroške. Zdravniki, ki se uradno pooblaste za to službo, morajo naznaniti vsak dan sanitetnemu odseku generalnega komisarijata ime in druge posebnosti bolnih žensk, ki so jih poslale oblasti v poseben oddelek v bolnišnici. Ravnateljstva bolnišnic pa morajo vsak prvi dan v mesecu poslati komisarijatu za Julijsko Benečijo seznam onih bolnih žensk, ki so se nahajale v preteklem mesecu s tako boleznijo v bolnišnico.

S socijalnodemokratske strani naprošeni, objavljamo. Shod kmetovalcev in vrtnarjev sklicuje kmetiška in vrtnarska zadruga v nedeljo 7. t. m., ob 16 v društveni gostilni pri S. M. Magdaleni Sp. (Kolonkovec). — Vodstvo kmetiške in vrtnarske zadruge v Trstu ima važno sejo v nedeljo, 7. t. m., ob 19 v društveni krčmi pri Sv. M. Magdaleni Sp. (Kolonkovec). Odborniki so vabljeni, da se je udeleže polnoštevilno.

Premeten kuhar. Preteklo noč ob 23'50 je prisopihal na karabinjersko postajo v ul. del Orologio, neki Romun, po imenu Jakob Selfo, nastavljen na parniku »Franz«. Povedal je, da ga je v ul. Malcanton neki Rafael Pušič, kuhar na istem parniku, kakor on, napadel in mu vzel listnico. Ni še dobro končal govora, ko je vstopil karabinjer, kateri je pripeljal na postajo velikega človeka. Komaj ga je Romun zapazil, je začel takoj kričati: »Evo, ta je!« Aretiranec je pogledal Romuna z lokavim pogledom in molčal. Toda Pušič ni imel samo tega greha na vesti, temveč še celo vrsto drugih. Predstavljal se je namreč kot policijski agent. Povsod mu niso verjeli. Toda ni se ustrašil, sklepajoč, da se med toliko pametnimi dobijo tudi norci. Stopil je zato tudi v trgovino klobukov gospe Jablanšič v ul. Riborgo št. 23. V trgovini je dobil samo hčerko gospodinje. Vljudno je vprašal, kje se nahaja mama, ter povedal, da je policijski agent, in da ima z mamo govoriti o neki važni zadevi. Punčka mu je povedala, da ima mama drugo prodajalno v ul. Pozzo del mare. Poklonil se je in odšel. Prišedši v drugo prodajalno se je gospe zopet predstavil kot agent. Natvezil ji je, da so vlovili neko bando tatov, kateri so hoteli vdreti v njeno prodajalno. »Toda žalibog,« je nadaljeval, »smo izvedeli, da hoče nocoj druga družba tatov vdreti v trgovino. Zato smo sklenili, da jih ulovimo z zvijačo.« Gospa je od strahu kar trepetala. »Vi nam morate pomagati. Okrog 23 morate biti pred prodajalno. Jaz pridem z gospodom Titzom in vi nama izročite ključe.« Jablanšičeva je temu vse pritrdila. Toda zdelo se ji je vseeno sumljivo. Zato je šla na karabinjersko postajo in vse lepo povedala. Ob 23 je prišel pred trgovino »agent« z nekim tovarišem. Gledal je okoli in nestrpno pričakoval ženico s ključi. In v istini je prišel človek s ključi, pa ne ženica, ampak mož postave, kateri je gospoda agenta prijel lepo pod pazduho in ga odpeljal na stražnico, kjer ga je pričakovalo drugo razočaranje — gorkomenjeni Romun. Seveda je »agent«, svest si svoje nedolžnosti, protestiral na vse kriplje, verjel pa mu ni nihče. Oddali so ga v vojašnico »agentov« v ul. Coroneo.

»Moro« so igrali v hišni veži v ul. Belpogio št. 3 na nekem velikem zaboju. Karabinjerji pa jim niso verjeli, temveč odprli zaboj, v katerem je bilo 5 centov slanine, vredne 3000 lir. Prijeli so tičke in jih odpeljali na stražnico v ul. SS. Martiri. Med potjo je eden ubežal. Na stražnici so jih spoznali. Imenujejo se Jakob Jerman, Viktor Simonich, in njegov brat Josip. Oni, ki je ubežal se imenuje Ivan Parovich. Na vprašanje, kaj in kako je z zabojem, je odgovoril Jerman, da so zaboj dobili v veži in da so začeli igrati »moro«. Tako so bili zamaknjeni v igro, da niso niti čuli duha slanine. Tega jim seveda niso verjeli ter so jih odpeljali v zapore. Po poznejših poizvedbah so karabinjerji zasledili, da prožnjaha zaboj iz skladišča tvrdke Parisi v ul. Salita Promontorio, katera je poslala zaboj z vozom na postajo. Gotovo so tički voz ustavili pred tisto vežo in ga odnesli v senco. Karabinjerji preiskujejo dalje.

Izgubil je 25.800 lir. Včeraj zjutraj je prišel uradnik Domenik Veronese iz Pirana v Trst. Šel je na finančno ravnateljstvo po dovoljenje za nakup tobaka. Dovoljenje je stavil v listnico, v kateri je imel 25.800 lir, s katerimi je hotel plačati tudi tobak. Ko je prišel pred evangeliško cerkev, je stavil slučajno roko v žep kjer je imel prej denar, toda listnice ni bilo več. Revež je brzkone listnico med potjo izgubil. Nesreča, ki ga še zadela, je tem hujša, ker denar ni bil njegov. Ves obupan je šel na karabinjersko postajo, kjer je stvar naznanil.

Motorno kolo je prevrnilo 70letnega Josipa Rensa, stanujočega v ul. G. R. Carli št. 8. Pri padcu si je ubogi starec zlomil desno nogo. Telefonirali so zdravniški postaji. Zdravnik mu je dal prvo pomoč ter ga dal odpeljati v mestno bolnišnico.

Voz v ognju. Neki voz, poln slame, je vozil včeraj po miramarski ulici. Otroci so s krikom in vikom dirjali za vozom. Med njimi je bil tudi neki hudobnež, ali neumnež, ki je zažgal kos papirja in ga vtaknil v slamo, ki se je takoj vnela. V hipu je bil voz v plamenu. Otroci so izginili na vse strani. Mimoidoči ljudje so priskočili ubogemu vozniku, ki ni znal, kaj bi začel, na pomoč. Prevrnili so voz in gasili, kakor so pač mogli. K sreč so bili kmalu na licu mesta ognjegasci, ki so požar pogasili. Voz je bil last tvrdke Pertota iz Barkovelj. — Če pride potem kak tak pobalin slučajno enkrat z razbito črepinjo domov, bodo seveda krivi vsi, samo pobalin, starši in oblasti ne....

Ogenj. V asfaltni tovarni Zuculinovi je včeraj ob 13 izbruhnil ogenj. Gasilci so se odpeljali hitro na lice mesta in ogenj po več urnem trudapolnem delu omejili. Škoda znaša 80.000 lir, a je pokrita z zavarovalnino. Na lice mesta je prišel tudi komisar Mosconi.

Detomor. Ko se je Edvard Furlan včeraj slučajno nahajal na svoji njivi na Vrdeli št. 147 je opazil pod grmovjem sveženj cunj, od katerih je prihajal čuden vonj. Takoj je takoj po karabinjerje, kateri so dobili zavito v cunje mrtvega novorojenčka. Obvestili so takoj sodnijo. Popoldne je prišla sodna komisija na lice mesta. Ugotovili so, da je dete več dni staro in da se je par dni nahaja na tem mestu. Dete so pokopali. Oblasti iščejo kruto mater.

Porotno sodišče.

Tatovi v karabinjerskih oblekah.

Včeraj se je razprava nadaljevala. Govoril je drž. pravdnik, dr. Marinaz, ki je naglašal, da je obtožnica utemeljena.

Pittonov zagovornik je ugovarjal trditvam drž. pravdnika. Drž. pravdnik je hotel zopet govoriti, toda zagovorniki so protestirali. Toda drž. pravdnik ni odstopil od svoje zahteve; rekel je, da je to navada v Italiji. Vsled tega je prišlo do hudega prerekanja z dr. Zennarom, katerega je predsednik pozval, naj konča. Ker je dr. Zennaro dalje protestiral, mu je sodišče naložilo 30 lir globe.

Dr. Robba je tudi zahteval, naj se njegov klijent oprosti.

Ob 22. se je razprava zaključila. Danes ob 9 se nadaljuje.

Borzna poročila.

Trst, dne 5. septembra 1919.

Tečaji:

Jadranska banka	250—	255
Cosulich (Austroamericana)	530—	540
Dalmatia (Parob. dr.)	300—	310
Gerolimich	1450—	1500
Lloyd	940—	970
Lussino	1500—	1525
Martinolich	415—	430
Navigazione Libera Triestina	1500—	1550
Oceania	450—	470
Premuda	640—	655
Tripcovich	555—	565
Assicurazioni Generali	16500—	16750
Riunione Adriatica	3075—	3150
Ampelea	430—	440
Cement Dalmatia	285—	295
Cement Spalato	330—	345
Čistilnica petroleja (Raff. Olii Min.)	1750—	1800
Čistilnica riža	290—	300
Krka	392—	398
Tržaški Tramway	215—	225
Tržaška tvornica olja	950—	1000

Dragica Kukanja
Albert Briščik
poročena.
Trst, 6. septembra 1919.

†

Tereza Lozej

je danes ob 14 izdihnila svojo blago dušo.

Žalujoča rodbina Lozej naznanja vsem sorodnikom, prijateljem in znancem to bridko izgubo.

Pogreb drage pokojnice se bo vršil v nedeljo, 7. t. m., ob 10 iz mestne bolnišnice.

Trst, 6. septembra 1919.

Novo pogrebno podjetje Trst. Corso V. E. III. 47.

MALI OGLASI

se računajo po 10 stot. beseda. Najmanjša pristojbina L 1'—. Debele črke 20 stot. beseda. Najmanjša pristojbina L 2'—.

GOSPODINJO, vdovo brez otrok, ali priletno gospodično, ki bi bila zmožna vseh ličnih del in bi imela srce do otrok, išče vdovec v dobri in gotovi službi s tremi nedorastlimi otroki. Resne ponudbe do 15. t. m. na ins. odd. Edinosti pod »Gospodinja«. 4028

PRODAJO se trije plavniki ali bednji, srednje velikosti v Barkovljah 488 pri Gasparetih, Miha. 4025

POROČNA SOBA, močna, masivna, se proda radi odhoda. Priložnost. Ul. Nuova 51, II. 4031

POROČNA SOBA, svetla, moderna, jedilna soba, obešalo se proda radi odhoda. Ul. Barriera 33, I. vr. 4. 4032

GOSTILNA, v lepi legi s kegljiščem se proda. — Naslov pove ins. odd. Edinosti. 4026

GLASOVIR v dobrem stanu se proda na Proseku (šolsko poslopje na Devinščeni. 4028

KROJAČNICA Avgust Stular ul. S. Francesco d'Asisi štev. 34, III. je edina dobroznana krojačnica v Trstu. 3367

FOTOGRAF A. JERKIČ, Trst, ul. delle Poste št. 10. Gorica, Corso št. 36 na dvorišču. P 1233

SLOVENKA, MODISTKA se priporoča cenjenim damam v mestu in okolici. Ulica Alessandro Volta št. 2 V. nad., vrata 19 (za ljudskim vrtom.)

ZOBOZDRAVNIŠKI AMBULATORIJ
Dr. G. Franzutti
tehnični vodja A. JOHNSCHER
se je preselil
v ul. Genova št. 13, I. (prej ul. Campanile)

Vsi oni, kateri nam po prejemu računa od našega inseratnega oddelka pošljejo denar, naj blagovole napisati na odrezek poštne nakaznice, — številko dotičnega računa. —

Absolventinja trgovskega tečaja, odličnjakinja, zmožna tudi nemškega jezika popolnoma in italijanskega precej, želi primerne službe, najrajši v kaki trgovini. Nastopi takoj ali pozneje. — Cenjene ponudbe na inseratni oddelek Edinosti pod »Spretna«.

Hiša v Idriji
št. 112, v sredini mesta pri cerkvi, oddelkaj gostilna, 12 stanovalnih prostorov, vinska klet, 2320 m² vrta, gostilniška oprava, se proda. — Pojasnila pri notarju Kogeju v Postojni.

Učenka.
želi vstopiti v trgovino z mešanim blagom. — Naslov pove inser. odd. Edinosti po št. 2596.

ZOBOZDRAVNIK
Dr. MRAČEK TRST
Corso 24, I. nadstropje
Ordinira od 9 - 12 dop. in od 3 - 6 pop.
Brezbolestno izdiranje zob, plombiranje in umetni zobje

Cenjeni inserenti, kateri nam pošiljajo oglase z dežele, naj nam oproste, če je oglas šele 10-15 dni pozneje objavljen, ker temu nismo krivi mi, ampak neurejene poštne razmere. — Prosimo tudi, da se oglasi plačajo antecipatno.

UMETNI ZOBJE
z in brez čeljusti, zlate krone in tudi obrobki
VILJEM TUSCHER koncesijonirani ZOBOTEHNIK
TRST, ul 30. oktobra (ex Caserma) 13, II.
Ordinira od 9 predp. do 6 zvečer.

ZALOGA UR IN ZLATNINE ...
na veliko izbero se vdobi pri
A. POVH v Trstu
TRG GARIBALDI (BARRIERA) 3.

Odhajanje in prihajanje vlakov.

Centralna postaja (južna.)

Odhodi:

0'15 D. v Belgrad in Bukarešt (čez Ljubljano in Zagreb).
2'— D. na Dunaj (čez Videm in Trbiž) vsak ponedeljek, sredo in petek.
5'30 O. v Tržič in Červinjan (čez Bivio).
6'30 D. v Reko (čez Št. Peter na Krasu).
6'55 H. v Benetke (čez Bivio) Tržič-Videm.
8'— R. v Milan, Pariz, London in Bordeaux.
8'30 O. v Logatec (zveza z Reko) v Ljubljano.
11'— D. v Benetke (čez Bivio-Červinjan).
14'30 D. v Benetke (čez Tržič-Videm).
14'50 O. v Logatec (čez St. Peter na Krasu), Reko.
15'15 O. v Logatec v Ljubljano in Reko.
17'35 B. čez Červinjan v Benetke, Rim, Milan.
18'20 O. v Reko čez St. Peter na Krasu.
20'15 D. na Dunaj čez Logatec.

Dohodi:

2'55 D. Z Dunaja (čez Trbiž in Videm) vsako sredo, petek in nedeljo.
7'— D. Iz Bukarešta, Belgrada (čez Ljubljano in Zagreb).
8'25 O. Iz Ljubljane, čez Logatec in iz Reke
9'20 O. Iz Vidma (čez Gorico, Tržič, Nabrežino).
9'55 O. Iz Ljubljane, Reke (čez St. Peter na Krasu)
10'50 D. Z Dunaja (čez Logatec).
13'50 D. Iz Rima (čez Bologno, Padovo, Benetke, Červinjan).
16'30 D. Iz Logatca in z Reke.
16'50 D. Iz Benetek (čez Videm, Tržič).
18'30 O. Iz Červinjana in Tržiča (čez Bivio).
19'15 H. Iz Benetek, Červinjana (čez Bivio).
20'55 O. Iz Ljubljane, Logatca (zveza z Reko).
23'— H. Iz Benetek (čez Videm, Gorico, Tržič in Bivio).
23'20 D. Iz Logatca in z Reke.
23'43 R. Iz Londona, Pariza, Bordeauxa, Milana, Benetek.

Postaja pri Sv. Andreju.

Odhodi:

5'10 O. čez Herpelje v Rovinj, Kanfanar, Pulo
5'46 M. v Koper, Buje, Poreč.
7'30 O. čez Opčino v Ajdovščino, Gorico in Podbrdo.
8'30 M. v Buje čez Koper.
12'50 O. čez Herpelje v Kanfanar, Rovinj in Pulo.
15'32 O. čez Opčino v Ajdovščino, Gorico in Podbrdo.
17'— O. čez Herpelje v Kanfanar, Rovinj, Pulo.
17'16 M. čez Koper v Buje.

Dohodi:

8'25 M. Iz Buj, Kopra itd.
10'05 O. Iz Pule in medposta).
10'55 O. Iz Podbrda, Gorice, čez Opčine.
16'25 O. Iz Pule, Rovinja, Kanfanara, Herpelj, Divače.
16'30 Iz Buj, čez Poreč in Koper.
19'20 M. Iz Podbrda, Gorice čez Opčine
21.45 M. Iz Poreča, Buj (čez Koper).
22'35 O. Iz Pule. Herpelj, Divače itd.

D. = Direktni vlak. O. = Osebni vlak. H. = Hitri vlak. R. = Razkošni vlak. B. = Brzovlak. M. = Mešanec.

Vozni red parnikov.

Trst—Pula in istrska pristanišča.

Odhod iz Trsta (pomol ribjega trga) ob 7 v Piran (8'20), Salvore (8'40), Umag 9'10), Novigrad (10'10), Poreč (10'55), Vrsar (11'45), Rovinj (12'25), Fazano (14'10), Pulo (15).

Odhod iz Pule: 6'30. Fazana (7'05), Rovinj (8'45), Vrsar (9'20), Poreč (10), Novigrad (10'45), Umag (11'45), Salvore (12'15), Piran (12'50), Trst (14).

Trst—Piran.

Odhod iz Trsta ob 18'15; v Izolo (19'25) Piran (20).

Odhod iz Pirana: 6; Izola (6'40); dohod v Trst 7'45.

Trst—Piran—Portorose.

(Samo ob delavnikih.) Odhod iz Trsta ob 10. — Odhod iz Portorose ob 14. Dohod v Trst: 16'15.

Trst—Umag.

Odhod iz Trsta: 15 (dotaknivši Izolo, Piran in Portorose.) Odhod iz Umaga: 6'15 (dotaknivši Salvore, Porterose in Piran.) Prihod v Trst: 8'45.

Trst—Gradež.

Odhod iz Trsta: 16. Dohod v Gradež 18'30. Odhod iz Gradeža 6; Dohod v Trst 8'30.

Trst—Koper.

(Ob delavnikih.) Odhod iz Trsta: 8, 10'45, 12, 15, 19'15. — Odhod iz Kopra: 6, 7, 9'15, 13'30, 18. (Ob nedeljah in praznikih) Odhod iz Trsta: 8, 10'45, 12, 15, 21. Odhod iz Kopra: 6, 7, 9'15, 13'30, 17,30.

Trst—Benetke.

Odhod iz Trsta (vsak dan) : 8; dohod v Benetke 12. — Odhod iz Benetek: 8; dohod v Trst: 13.

Oglase in osmrtnice sprejema Inseratni oddelek Edinosti, ulica Sv. Frančiška štev. 20, pritličje.

JADRANSKA BANKA
Deln. glav. K 30,000.000. Rezerva K 4,500.000
Centrala: TRST
Via Cassa di Risparmio 3 - Via S. Nicolò 1
Podružnice: Dubrovnik, Dunaj, Kotor, Ljubljana, Metković, Opatija, Split, Sibenik, Zadar
Ekspozitura: Kranj.
Obavlja vse v bančno stroko spadajoče posle
Sprejema vloge
na hranilne knjižice proti 4½% letnim obrestim v bancogiro-prometu proti 3½% letnim obrestim. Na odpovedi naveznine sprejema po najugodnejših pogojih, ki se imajo pogoditi od slučaja do slučaja.
Daje v najem varnostne predale (Safe deposits).
Blagajna posluje od 9 do 13

V podporo invalidom in vdovam padlih v vojni, priredimo
javen ples in tombolo
v Saležu jutri, 7. septembra. — Začetek plesa ob 15, tombole ob 16.30. — K obilni udeležbi vabimo saleški mladeniči.
Točila se bodo izvrstna vina. — Postrežba točna.
Se priporočam Rajmund Grilanc, gostilničar.